

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

125. An reliquiae cibi si trajciantur ex industria, impediunt communionem,
& Missae celebrationem? Et de multis aliis casibus agitur, in quibus quis
potest communicare, & sacrificium facere non ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

non videtur tam arctè constringere conscientias in casu dubio. Simili modo responderetur, si dentibus quidpiam masticans, dubitet, an deglutierit, vt in vtram partem inclinare possit, quòd à sacra communione abstinere non teneatur, quia in eiusmodi casibus fauorabilia præsumere licet, ne conscientia nimis adstringantur. Ita Layman, & ego, quæ valdè notanda sunt, quia quotidiana, & multos scrupulos sedabunt, nec in aliis auctoribus passim obuia.

RESOL. CXXIV.

An reliquia præcedentis diei, que hærent inter dentes, si spontè, & voluntariè deglutiantur, impediunt communionem, & Missæ celebrationem?

Et quid, si remaneat aliquis notabilis, & magna reliquia, etiam si casualiter deglutiantur?

Et an si quis aliquantulum aqua per naves attrahat, quæ in stomachum transmittatur, maneat impeditus ad celebrationem Missæ, vel sumpcionem Eucharistiæ?

Idem dicendum est, si quid per modum respirationis attrahatur, etiam si possit nutrire, vel alterare, vt musca, vel quid simile. Ex part. 3. tr. 4. Ref. 37.

§. 1. Affirmatiuè respondet Gabriel Vasc. in 3. p. tom. 3. disp. 11. c. 4. art. 30. vbi ita. Si reliquia cibi non deglutierentur casu, sed ex industria, impediunt sumpcionem Eucharistiæ, quia cum de industria deglutierentur, non sumerentur per modum saluæ, sed per modum cibi. Fillucius tom. 1. tr. 4. c. 8. n. 236. sic asserit. Qui reliquias cibi ex cœna remanentes casu traicit, nec etiam frangit, si tamen aduertantur, antequam deglutiantur, debent expui, quia tunc viderentur de nouo comedi; idem docet Nugnus in 3. p. tom. 1. q. 80. art. 8. ita loquens; Colligitur, quòd si reliquæ cibi remanentes in ore ex intentione transglutiantur, sunt impedimentum ad communionem pro illo die; imò videtur mihi, quòd si remaneat aliqua notabilis, & magna reliquia, etiã casualiter transglutiantur, si postea cognoscatur, est homo impeditus ad communicandum pro illo die. Sic Nugnus, & ante illum Paludanus in 4. disp. 8. q. 2. art. 2. concl. 2. & videtur aperte sententia D. Thomæ in 3. p. q. 80. art. 8. ad 4. & in illam inclinât Layman in Theol. lib. 5. tr. 4. cap. 6. n. 18. Et ratio (vt dictum est) erit. Primò, quia talis actio videtur noua comestio, cum ex vi prioris non sequatur, sed noua actio voluntaria fiat. Secundò, quia iam non videtur id sumi per modum saluæ: vide etiam Fagundez, Suarez, & alios vbi infra, Barthol. ab Angelis in exam. confess. dial. 4. §. 214. Reginaldum tom. 2. lib. 29. cap. 6. n. 119. & Mutinum in Theol. mor. de sac. Eucharist. q. 10.

2. Sed si aliquis voluntariè tales reliquias deglutierit, & postea communicauerit, non damnarem de peccato mortali, nam contraria sententia videtur probabilis, vt vbi est Suarez in 3. p. tom. 3. disp. 68. sect. 4. qui citat doctissimum Tabienam; & illam tenet Henricus in summ. lib. 8. cap. 50. n. 4. in glessa litt. V. & tanquam probabilem admittit etiam Ioan. de la Cruz in direct. consciens. p. 2. q. 5. dub. 4. concl. 2. vbi sic ait: Item, que manent in ore ex extrema cœna, si casualiter, imò licet aduertenter, secundum aliquos, non impediunt sumpcionem Eucharistiæ. Ita ille. Vide etiam Molfesum in summa tom. 1. tract. 3. cap. 10. n. 13. Pitigianum in 4. tom. 1. disp. 18. q. 3. art. 3. Chamerotam de Sacram. tract. 4. cap. 10. dub. 9. & Rodriguez in sum. tom. 1. cap. 103. n. 3. vbi ita asserit. [Por tragar vno vna reliquia de manjar que le queda entre los dientes, no queda impedido para comedo, porque esto no se traga por modo de manjar, sino por modo de

salua, pero si la reliquia fuere tal que se parta entre los dientes tragandose no podra comulgar.] Et Coenich de Sacram. q. 80. art. 8. n. 47. pro hac sententia duas adducit rationes. Prima est, quia deglutitio talium reliquiarum pertinet potius ad manducationem præcedentis diei, quàm presentis; deinde cum dictæ reliquæ hodie nullo modo ab extrinseco ori impendantur, non sumuntur iam per modum cibi, sed per modum saluæ. Ergo non impediunt communionem, etiam si voluntariè deglutiantur. Sed his non obstantibus consulendum est, dictas reliquias, quantum commodè fieri potest, expuere.

3. Notandum est tamen hic obiter, quòd si quis aliquantulum aquæ per naves attrahat, quæ in stomachum transmittatur, non manet impeditus ad sumpcionem Eucharistiæ, quia non fuit per modum cibi, aut per modum potus transmissa. Idem dicendum est, si quid per modum respirationis attrahatur, etiam si possit nutrire, vel alterare, vt musca, vel quid simile. Et ita docent Fagundez de præceptis Ecclesiæ, præc. 3. cap. 5. n. 14. & alij.

RESOL. CXXV.

An reliquia cibi, si traiciantur ex industria, impediunt communionem, & Missæ celebrationem?

Et de multis aliis casibus agitur, in quibus quis potest communicare, & Sacrificium facere non ieiunus.

Et quid, si reliquia sit magna, & notabilis, etiam si casualiter deglutiantur?

Et asseritur, quòd quando esset præceptum communicandi, & infirmus non possit sine graui nocumento omittere portionem, posset sumere Eucharistiã non ieiunus.

Et notatur, quòd si ægrotus non possit res suas transmittere, possit communicatio dari inposita parua parua Hostia in vino in cocleari.

Etiãque cursum aduertitur, quòd si Sacerdos aduertit se non esse ieiunum, potest pergere in Sacrificio, licet aduertat ante consecrationem. Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 104.

§. 1. Affirmatiuè responder Ioan. Præpositus in 3. part. D. Thom. q. 80. art. 8. dub. 1. n. 40. vbi sic ait: Idem dicendum de reliquiis ciborum pridie sumpcionum, quæ interdum hærent inter dentes, dicendum, inquam, non impedire communionem, si casu transmittantur, quia dicuntur transmitti per modum saluæ, secus si transmittantur de industria. Ita ille, & post illum nouissimè Gaspar Hurtado de Sacram. disp. 9. de Eucharistia, diff. 15.

2. Sed ego in 2. part. tract. 4. resol. 37. contrariam sententiam probabilem censui, & illam docet Petrus Ochaguaia de Sacram. tract. 2. de Eucharistia effectibus, quæst. 12. num. 7. vbi ita asserit: Ieiunium naturale non soluitur ex eo, quòd reliquæ cibi quæ inter dentes manentur ex die præterito; postea in stomachum traiciuntur, ex industria. Hæc ille. Et hanc opinionem probabilem etiam putat Tannerus tom. 4. disp. 5. quæst. 8. dub. 4. num. 99. vbi contrariam tutiorem tantum vocat.

3. Aduertunt tamen alij, & inter illos Ludouicus de San Iuan in summ. tom. 1. q. 7. art. 10. de sacram. Euchar. dub. 3. concl. 1. [Que si la reliquia es tan grande que es menester masticarla primero con los dientes, parece, que se quebranta el ayuno, porque se come y traga à manera de manjar y no de salua.]

4. Notandum est hinc obiter quòd Toletus lib. 2. cap. 28. num. 4. asserit quòd quando esset præceptum communicandi, & infirmus non posset absque graui nocu

Sup. hoc in Ref. 1. not. præterita. §. Aduertunt.

Sup. hoc supra in Ref. 120. §. Hoc supposito cursum à lib. 5.

Quæ hic est Ref. antecedens, & lege etiã §. eius prime not.

Sup. hoc in Ref. præterita §. Sed si, post mediũ, vers. Por tagar.

nocumento omittere potionem, posse sumere Eucharistiam non ieiunium; sed hoc non admittit Præpositus *loc. citato dub. 2. n. 42.* nam in tali casu communicatio potest sine peccato differri, nec Ecclesia censetur velle obligare ad communicandum eum, qui non potest ieiunus communicare.

5. Nota etiam pro praxi quòd si ægrotus non possit res suas transmittere, possit communicatio ei dari imposita parua parte hostiæ cum vino in cochleari. Ita Præpos. *ubi supra*, vide etiam Suarez *in 3. part. tom. 3. disp. 67. sect. 6. §. secundus casus, post medium, & disp. 71. sect. 3. sub finem.*

6. Tandem nota quòd Sacerdos si aduertit se non esse ieiunium, potest pergere secundum aliquos in sacrificio, licet aduertat ante consecrationem, sed alij probabilius id negant, excepto casu, quo non potest sine nota ab Altari recedere, in quo casu idem dicendum de eo, qui est in scamno communicantium, ut communicet. Sic Præpositus *num. 4.*

RESOL. CXXVI.

An in ieiunio pro Missa celebranda, vel communionis sumenda, detur paruitas materia?
Et quid est dicendum, si musca, aut aliquid minimum casu intravit in os aperitum, an obstat Missæ celebrationi, vel communioni? Ex part. 5. tractat. 5. Refol. 12.

§. 1. **A**liqui, teste Hurtado de Sacram. Eucharist. *disp. 9. difficult. 15.* existimant tantum esse peccatum veniale Eucharistiam sumere post sumptionem cibi, & potus in parua quantitate ob leuitatem, seu paruitatem materiæ; & Gorfredus & Præpositus docuerunt ad sumptionem Eucharistiæ sufficere ieiunium Ecclesiasticum, quia ieiunium ad eam prærequisitum præcipitur ab Ecclesia: ergo eodem modo intelligendum est, quòd Ecclesia intelligit ieiunium, quod pro diebus ieiunij præcipit.

2. Sed proferunt contrariam sententiam tenendam esse puto. Dico igitur esse lethale crimen ieiunium naturale frangere ante communionem sumpta quantumlibet minima parte cibi, nisi per modum saluæ, aut respirationis sumatur, vel attrahatur. Nam materia prohibita ab Ecclesia non est, quod quis non sumat cibum, vel potum absolute, sed quod non suscipiat Eucharistiam post cibum, vel potum; huiusmodi autem præceptum violatur simpliciter in suo actu principali, etiam si ieiunium in parua materia solum sit: & ita docet Hurtado *ubi supra*, cui adde Ioannem de Lugo de Sacram. Eucharist. *disp. 15. section. 2. num. 22.* Præpositum *in 3. part. quest. 80. art. 8. dub. 1. num. 39.* Sancium *in select. disputat. 51. num. 1.* Suarez *in 3. part. tom. 3. disput. 68. section. 4.* Valquez *disput. 211. cap. 3.* Ochagauiam *de sacram. Eucharist. tract. 2. quest. 12. num. 7.* Turrianum *de inst. tom. 1. disput. 22. dub. 1. num. 6.* & alios penes ipsos. Vnde puto contrariam sententiam esse improbabilem, & ideo in Concilio Toletano VII. *Can. 2. relato in cap. nihil, quest. 1.* dicitur, nullus post cibum, potumque quemlibet minimum sumptum Missas facere præsumat.

3. Non desinam tamen hic adnotare ea quæ docet Granado *in part. de Sacram. contr. 6. tr. 10. disp. 8. num. 8.* ubi sic ait: Tabiena & Henriquez dicunt, si musca, aut aliquid minimum casu intravit in os aperitum, non obstat communioni, quia id non est manducare. Et quidem si minimum aliquid inaduertenter traiciatur, eo ipso censetur traici per modum saluæ, ac proinde nõ soluere ieiunium. An verò

quantitas muscæ sit adeo minima, vt de illa hoc verificetur, incertum mihi est. Pater Thomas Sanchez ait non obstat communioni, quod quis inaduertenter calicem deglutierit. Pater Ildefonsus Rodriguez ait, aquam quam puramen auellane capit, esse miniam. Res restringenda potius, quam extendenda est. Hucusque Granado.

RESOL. CXXVII.

An ieiunio Eucharistico detur paruitas materia excusans à peccato mortali? Ex part. 6. tr. 8. & Missæ. Refol. 8.

§. 1. **P**ro affirmatiua sententia conatur P. Pasquillus *in dec. 335. per totam*, multas adducere rationes, licet in fine sic asserat. Hæc quidem & alie rationes, quæ possent adduci, probabilem faciunt hæc opinionem, nõ tamen audeo aliquid determinare, & Licet auctor melius poterit rem ponderare; non tamen aliquid sentior P. Diana citato dicenti hanc sententiam esse improbabilem. Ita ille. Sed hanc sententiam falsam ante me dixit Periculus de Sacrific. *Missa lib. 2. cap. 3. dub. 5. n. 4.* Et Suarez *tom. 3. disp. 66. sect. 4. aliter* non esse prædictæ probabilem; & Ego certum improbabilem puto, cum sit contra communem opinionem Theologorum & Casuistarum, qui in proposito materiam pertractantur, videlicet. An in ieiunio Eucharistico detur paruitas materiæ; & vique adhuc nullum inuenio Auctorem, qui affirmatiua sententiam doceret. Probatur nostra opinio ex auctoritate Concilij Toletani 7. *cap. 2.* quod refertur in *cap. nihil 7. q. 1.* ubi statuitur. Vt qui cibum potumque quamlibet minimum sumptum Missas facere præsumpserit excommunicetur. Ergo clarè patet in ieiunio Eucharistico non dari paruitatem materiæ, inducens tantum peccatum veniale; nam peccata communicationis nõ fertur nisi propter peccatum lethale. Dicere autem quod Concilium loquitur de quantitate minima, quæ non soluere ieiunium Ecclesiasticum; gratis dicitur, nam absolute pronuntiat esse excommunicandum qui celebravit post cibum sumptum in quavis quantitate minima, ergo etiam omnem paruitatem materiæ.

2. Probatur secundò ex auctoritate Rubricæ, ubi sic habetur: *Si quis non est ieiunus post medium uicium etiam post sumptionem solius aque, vel alterius potus, aut cibi in quantumcumque parua quantitate non potest communicare, nec celebrare.* Ita ibi. Ergo necessarium sequitur non dari paruitatem materiæ in ieiunio Eucharistico, cum Rubrica dicat quod post cibum sumptum in quantumuis parua quantitate, non potest quis communicare, vel celebrare; sed peccatum veniale non impedit sumptionem Eucharistiæ: Ergo dicendum est in tali casu, peccatum mortale adesse. Quod etiam probatur in dicta Rubrica paulò infra ubi subdit; *Quod si lauando es deglutiatum stilla aquæ præter intentionem non impedit communionem quia sumpta fuit per modum saluæ.* Si ergo stilla aquæ, iusto secundum Rubricam non impedit communionem, nec frangit ieiunium Eucharisticum, quia sumitur per modum saluæ; clarè patet in hac materia non dari paruitatem materiæ, cum nulla maior paruitas materiæ excogitari potest, quàm stilla aquæ, & tamen vt visum est impediret communionem, & ieiunium Eucharisticum frangeret, si non sumeretur per modum saluæ. Ergo. Et quidem si in ieiunio naturali pro sumptione Eucharistiæ danda esset paruitas materiæ inducens tantum peccatum veniale, aperiretur

Sup. hoc infra in Ref. 151. §. Sed iste, cursum ad medium, & inferius in tr. 2. Ref.